

VESTNIK

NOTICIERO

III-IV

1973

XXIV

življa samo v retoričnih tiradah.“ „Narodnosno načelo“ je partijo prepričalo ni pa je demokratiziralo: ideološko in politično praznino so napolnili s tradicionalnim nacionalizmom. Ironija zgodovine si je tudi privoščila svoje: na slavnem polju srbskih vojska, na Kosovem so se Srbi zapletli v narodnostni spopad z Albanci, ki jih je tam že nad milijon. Med bosanskimi intelektualci se je razveličel močan konflikt, kaj naj pišejo — ali srbsčino ali hrvaščino... Razdeljeni so na dvoje. Hrvat-ki znanec mi je dodal: „Začnemo vedno s prepiri o jeziku, končamo pa z noži...“ Kako se je razplamtel nacionalizem med izobraženci, naj pojasnijo številke: do lanskega leta je Matica Hrvatske imela za svoje publikacije 1200 naročnikov, med upornim vretjem pa se je v nekaj mesecih število dvignilo na 30.000. Njen list „Hrvatski tjednik“ je imel 100.000 naklade, mnogo več kot pa glasilo partije v Zagrebu.

Ali se bo režim vrnil na temelje centralizma, ali bo pa še bolj nategnil vajeti? Opoža se, da se od leta 1945 doslej generaini nikdar niso toliko vmešavali v politiko. V generalskem zboru je 80 odstotkov Srbov in ti bodo sledili srmo enemu cilju: kako utrditi srbsko hegemonijo.

Vse čaka na to, kaj se bo zgodilo, če pride do hujših upornih nastopov in še bolj re čuti strah, kaj bo, če udarijo čez mejo iz Madžarske sovjetske divizije. Mnogi v Zagrebu so prepričani, da imajo srbski generali v Belgradu že vse dogovorjeno z Moskvo: Generalom bodo sovjetski okupatorji dopustili, da se bo centralizem Belgrada še bolj utrdil.

Lendvai ob koncu pravi: „Jugoslavija je pred nerešljivim problemom, kako spraviti v sklad „edinost in raznolikost“. Zelo pa bi se zmotili, če bi rekli, da je drame konec — ne, to je bilo šele prvo dejanje.“

(Sij slov. svobode)

Ali mislite, da bodo Lendvaia spet pustili v Jugoslavijo na zato najbrž ne popišejo svojih vtisov, da bi sret lahko sli na obisk. — Ali pa se motimo in je drugače? (Mladina izvezeta.)

VSEBINA: Boga so strašili — Pomen emigracije in nje organizacija (Marko Kremžar) — Za zibelko slovenstva: „Koroška deklaracija“ — Narodni odbor podpira boj koroških Slovencev — Nova naseljevanja Nemcev na Koroškem — Kako skrbi slovenska komunistična vlada za slovenske narodne manjšine — Slovenska obala (Rudolf Smersu) — Komunisti brez mladine — Kritične pripombe k ustavnim spremembam v Jugoslaviji (dr. Ludvik Vrtačič) — Smo res taki (Pavle Rant) — Kardelj proti Kavčiču — Koga naj volim (dr. K.) — Nova odkritja o sovjetskem pokolu poljskih častnikov v Katynu — Novo poljsko odlikovanje dr. T. Debeljaka — Med nami — Pisma uredništvu — Brali smo.

VESTNIK - NOTICIERO

1973 - 3/4 — 18. 3. 1973

Director: Eduardo Škulj, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires (7)

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.144.379

„Boga smo strašili“

Še zelo majhni smo bili, pa smo že hoteli „strašiti Boga“. Kako čudna je ta navada bi marsikdo, zlasti tujec, dejal.

Res, čudna, a vendar lepa.

Včasih se mi zazdi, da je nastala v onih časih, ko so ljudje živeli še v božjem strahu, v pravičnosti in poštenosti. In morda se je komu od njih zasvetilo v glavi, da bi vseeno enkrat, samo enkrat spravil Boga v strah. Pa si sam le ni upal tega storiti, ampak je otroke naprosil. In otroci, ki so tedaj še radi ubogali in jim je igralo srce ob misli, da so odrasli postali, so šli in Boga strašili.

Danes ni več takih otrok, danes smo vsi odrasli. In celo vsi Boga strašimo. Čisto resnično — strašimo ga. Tako daleč gre človeška srditost, razvnetost src in napetost razuma, da se nekateri hočejo spustiti z Bogom v živčno vojno...

O bedni!

Večkrat sem že premišljeval, kdaj je bil Bog najmočnejši. Kdaj je jakost njegove osebnosti, besede in nastopa najbolj odjeknila po širnem svetu, bi dejali danes, če bi spet lahko sledili njegovih triletnih borbi božjega kraljestva na zemlji, ki naj svet obrne v temeljih. Stara modrost gotovo ne bi verjela, ako bi slišala, da bi tesarjev sin iz Nazareta na ta način preobrnil svet.

Ne morem se otresti mnenja, da je Bog v vsej svoji veličini bil največji na križu, ko mu je preko okrvavljenih ustnih privrelo iz srca odpuščanje vsem: „Saj ne vedo, kaj delajo!“

Kako upravičeno trpke so te besede. Pa jih niso razumeli ne vojaki rimskega imperija ne farizeji: še manj važnosti dajemo nanje sodobniki. Še drugo mi ne gre iz glave.

Iz resnične božje moči, ki ni izhajala iz lažne propagande in ponarejenih dejstev, je edinole moglo priti resnično odpuščanje.

So posamezniki, ki verujejo, da zidajo na trdno skalo. Omamljeni v svoji bleščeči lažnosti, pijani od zahrbtnosti in pogumni v divji surovosti, se čutijo močne. Pravijo, da jim njihova moč dopušča odpuščanje...

Laž za lažjo in zadnja je večja od prve.

Bog je odpustil vsem vse kot Bog in kot človek.

Kmalu zatem je zmagal nad smrtjo, ki je za njim še ni in je tudi ne bo nihče drug.

Bil je zmagovalec nad zmagovalci. Sodobni kirurgi bi temu rekli čudo sveta; sodobni finančniki: fenomen; športniki — svetovni prvak. Tako globoko smo padli v svojem zemeljskem snovstvu.

Ali ste že klaj pomislili, kaj bi danes vse počeli ljudje, če bi se to še enkrat zgodilo. Radio bi hrumel v svet najmanjše podrobnosti; brzojavne žice bi prepočasi služile svojemu namenu; časopisi bi izšli v posebnih izdajah z mastnimi naslovi, zvenečimi podnaslovi in pisanimi slikami.

A stavim, kolikor hočete, da se nihče ne bi poglobil ob misli: „Kako močan mora biti ta, ki je premagal smrt?“

Morebiti bi se le kdo našel, ki bi z najnovejšimi aparati, delom človeških rok in uma, hotel to moč izmeriti.

Primerjali bi moč od smrti vstalega z vsemi zmagovalci v zgodovini. Morda bi mu dali celo prvo mesto v lestvici. A ne zato, ker bi uvideli in spoznali njegovo moč, pač pa iz prepadenosti, osuplosti, če ne ravno že zato: „Pa mu dajmo prvo mesto, ker je prvi primer.“

*

Zmagovalcev je mnogo; na vseh področjih in popriščih jih boste našli. Iz ozkega družbenega okolja, kjer prednjačijo z večjimi vrlinami in talenti obdarjeni posamezniki, pa do širnih meja obeh hemisfer, povsod so zmagovalci: veliki in mali, naduti in ponižni, pristopni in vzvišeni.

Dolgo so zemeljski rodovi čakali, da so največji zmagovalci, ki jim je svet to čast priznal, začeli dojemati bitnost nevidnega, a najsilnejšega in najvišjega zmagovalca.

Mi smo ta čas dočakali; morda je premalo čistega otroštva v nas, da bi si znali v svetli luči pričarati oni dan, ko bodo vsi rodovi zemlje, vseh ras in narodnih pripadnosti, združeni v eno, priznavali končnega zmagovalca.

Poratis iz razmnoženine Velikonočno branje 1946, ki jo je v UNRRA DP Camp špital pripravil prof. Janez Sever.

Ne štejmó Velikih noči, ki so za nami, in tudi ne čakajmo samo ene: verujmo v moč Vstajenja in njegovo Dobroto, da je bo naš narod deležen.

ZDSPB in VESTNIK

POMEN EMIGRACIJE IN NJE ORGANIZACIJA

Narod in država

Pod pojmom narod ne razumejo vsi ljudje iste stvarnosti. Špansko in francosko govoreči svet na primer istoveti narod z državo, ker se je pač tako enim kakor drugim posrečilo, da so pod pritiskom svojih vladarjev vcepili vsem ljudstvu, ki so sestavljala njihovo državo, isti jezik, isto ime ter jih prepajali z dogmo, da nimajo pravice do obstoja, če nimajo lastnega vladarja.

Tako Baski, kakor Katalonci pa Provencalci in Bretonci morda s tem gledanjem niso povsem soglašali. Vendar, na dvorih ustvarjeni princip, da sta narod in država eno in isto, je kmalu našel pot — preko prava, izdelanega po naročilu vladarjev — tudi v zakonodajo ameriških republik. V novem svetu je istovetenje naroda z državo resnično bolj odgovarjalo realnemu položaju, kakor v še napol fevdalni Evropi. Amerika je morala prevzeti „ius soli“ in obenem enačiti pojma narodnosti in državljanstva, če je hotela ustvariti nove naroda. Zgodovinski moment je to zahteval. Ni pa s tem rečeno, da je to že splošno sprejet ali morda celo naraven princip. Nasprotno, lahko bi rekli, da je to enačenje nasilstvo političnih in geografskih okoliščin nad kulturno in socialno realnostjo.

Vzemimo na primer Irce. Ali so res šele tedaj postali narod, ko so z revolucijo izsilili svobodo od Anglije? Mar ni bolj res, da so umirali za politično svobodo, prav ker so že bili narod?

In če bi, recimo, neka tuja sila zasedla Argentino ali ZDA in si priključila njuno ozemlje, mar bi s tem bilo konec argentinskega ali severnoameriškega naroda? Če bi ju bilo konec, bi bil to le dokaz, da sta bili le državi, upravni, juridični ustanovi, vendar nesposobni notranjega življenja. Če pa bi zavest argentinske ali severnoameriške narodne skupnosti živela še naprej, kljub hipotetični izgubi države, bi bilo znamenje, da pod plaščem države resnično že živi narod.

Skratka: narod je živa, biološka, kulturna, gospodarska in politična stvarnost, medtem ko je država le upravno judirični aparat v službi dru-

žinskih, narodnih ali skupinskih interesov, ki izvaja svojo oblast nad določenim delom zemeljske površine.

Narodna država

Gledano s stališča naroda, je idealno, da je država v službi narodnih interesov, kar pomeni, da naj se meje naroda in države če le mogoče krijejo, ter da postavlja oblast v državi — narod. Ne moremo govoriti o narodni državi tam, kjer oblastniki prejemajo mandat od zunaj in kjer morajo upravitelji države podajati račune kateri koli drugi skupini, ne pa narodu samemu, pa čeprav bi se meje države še tako idealno krile z narodnimi mejami.

V preteklosti so bile nosilke državnosti večsih družine, pa tudi me ta, potem prav do današnjega časa v večini primerov narodi. Ne smemo se čuditi, če utegne sčasoma ta administracijska funkcija preiti na kako mednarodno ali nadnarodno telo. To v bistvu narodove pomembnosti v človeški družbi ne spremeni.

Narod in človeštvo

V čemu pa naj bi bil pomen narodov? V čem je njih bistvo? Kaj je pravzaprav narod? Ahčin, na primer, pravi, da je „narod skupnost ljudi, ki imajo isto pokolenje, isto zgodovino in usodo, isto kulturo in nek svojski značaj in se te skupnosti tudi zavedajo.“

Drugi opredele narod za „večjo skupino ljudi, ki jih vežejo biološke, jezikovne in kulturne vezi in ki imajo navadno v posesti nek predel zemske površine, ki je njihov življenjski prostor.“

Brali smo tudi definicijo, ki pravi, da je narod „skupnost ljudi, ki imajo skupno usodo oprto v enak cilj.“

Nekemu španskemu pesniku je narod: „Ena čreda, en pastir, na isti zemlji en vladar, eno kraljestvo, en meč...“

Elementi, ki jih naštevajo gornje definicije kakor pomembne činiteleje narodnega obstoja, so:

- Biološka vez — Jezikoslovno kulturna vez — Geografska vez
- Zgodovinska vez — Vez zavesti, skupnega hotenja in cilja
- Vez, ki jo predstavljata vladar in njegov meč.

Skušajmo iz tega izvleči bistvene lastnosti, ki bi imele svoje mesto v narodovi definiciji vedno — in ne le v dani zgodovinski okolnosti.

Nekatere od omenjenih vezi so danes bolj, druge manj aktualne,

vendar se zdi, da so vse skupaj le nekaka ilustracija, ne pa bistvo naroda. Tako jezik kakor ozemlje in zgodovinsko ozadje so dovolj za životarjenje ne pa za — življenje nekega naroda.

O čistosti ras je danes težko govoriti in čeprav je v vsakem narodu nekaj krvne povezanosti vemo, da se ljudje kdaj vključujejo v narodne skupnosti ne glede na biološke prvine, ki jih nosijo v sebi. Pojem vladarja pa je gotovo bolj vezan na državo kakor na narod. Ta potrebuje v prvi vrsti voditeljev, ki morajo sukati v narodov prid baklo idealov in perc, pa tudi trgovski mošnjček — prej kakor meč.

Zato se mi zdi primerneje, če opredelimo narod kot

Skupnost ljudi, ki hočejo ohranяти skupne, sebi lastne duhovne, kulturne in stvarne dobrine ter skupno ustvarjati nove in ki jih povezuje predvsem ljubezen do lastne skupnosti, okrepljena s skupnimi interesi, v katerih obrambo in razvoj segajo njeni člani tudi po političnih sredstvih.

Poudarek pri definiciji je tako na ohranjanju kakor ustvarjanju, na skupnih interesih in političnih sredstvih — predvsem pa na ljubezni, na idealizmu, ki mora biti gonilna sila članov, predvsem pa vodnikov naroda.

Član naroda ni, komur je to usojeno, marveč kdor hoče to biti, kdor s to skupnostjo čustvuje in dela. Biti Slovenec je izraz čustev, volje in dejanj.

Volja, da v skupnosti ljudi, ki so nam kulturno, jezikovno ali drugače blizu, preživimo dano nam življenje, in da preko te skupnosti plačamo svoj davek človeštvu, to pomeni — pripadati narodu.

Pri tem pa naj nas ne motijo morebitne razlike, ki se kažejo med posameznimi deli naroda. Tudi nesoglasja med njegovimi člani naj nam ne bodo v pohujšanje. Narod je namreč skupnost oseb, ki imajo in živijo svoje življenje, ki razvijajo svojo osebnost, ki so vsak zase izredna božja stvar in ki imajo ne le pravico marveč dolžnost samostojnega življenja. Celo prepiri v narodu, dokler so znak skrbi za skupno blaginjo, so konec koncev le znak ljubezni in enotnosti v Cilju, čeprav dvigajo oblake prahu zaradi različnosti mnenj glede izbire sredstev. Šele če prepiri izvirajo iz iskanja osebnih koristi na račun skupnosti, se lahko pričnemo nad njimi zgledovati. Neprimerno hujše je, kadar vlada v narodu popolen mir, kadar ni kresanja mnenj, kadar se posameznih članov polasti indiferentizem, ko leže na narod molk. To pomeni, da ni več ljubezni do skupnosti, da prihaja mrtvilo in da smrt ni daleč.

Smrt vsakega naroda pa je škoda tudi za človeštvo. Narod namreč ni

sam sebi namen, temveč je — velik ali majhen — del na mozaiku človeštva. Preko našega dela za narod, se večja duhovno in stvarno premoženje vse človeške družbe.

Narod in nova družba

Dokler je bil narod močno vezan po zemlji in na zemljo, ki je bila njegov glavni čez ne celo edini gospodarski faktor — lahko rečemo, da je bil pojem naroda prostorninsko vezan in statičen. Zemlja je pomenila domovino, lastništvo zemlje je pomenilo ne le gospodarske marveč tudi kulturne svobode, narodna skupnost je branila zemljo za ceno življenja, kajti brez zemlje in izven lastne zemlje je bilo vsako samostojno življenje izključeno.

Kaj pa danes, ko zemlja navadno ne predstavlja več glavnega narodnega premoženja in ko postajajo: talent, delo in kapital že pomembnejše postavke v bilanci marsikaterega naroda?

Zemlja je dobrina, katere obseg je omejen, medtem ko celotno narodno premoženje stalno raste in dinamični elementi polagoma prevladujejo nad statičnimi. Kaj danes, ko so premiki celih narodnih skupin vsakdanji pojav, ko se svet krči? Kaj danes, ko državne meje šibe in je vedno več ljudi, ki narodne pripadnosti ne čutijo?

Ni dvoma, da vedno več ljudi, ki upravno še pripadajo tej ali oni narodni skupini, ki imajo potni list te ali druge države, ne čuti in noče v sebi nobene pripadnosti več. Ti ljudje postajajo del mase, ki se deloma še razlikuje po barvi kože ali po jeziku, pa je v bistvu po vsem svetu enaka. Masa stremi po ugodnosti in skuša z diktatom mode — na vseh področjih, tudi na kulturnem in verskem — zmanjšati zunanje in notranje razlike med posamezniki, skratka: standarizirati človeka.

Tudi jezik masovnega človeka je poenostavljen, skrčen na osnovne izraze, kajti njegov pomen je le še utilitarističen in ne več kulturn. Nagibi za življenje postajajo masovnemu človeku le še zunanji, materialni. Religioznost mase, kolikor jo je ostalo, je površna, ne gre v globino in ima značaj zunanje manifestacije in lastnosti blažilnega mamila. Tej masi sta narodnost in osebna vera zapreki, ki ju je treba odstraniti. Obe namreč, vera in narodnost, zahtevata od človeka aktivno pripadnost in službo ne le ideji marveč tudi neki konkretni skupnosti. Masni človek pa noče služiti nikomur in ničemer razen sebi.

Potrošniška družba, blaginjska družba, ki nas polagoma zajema, ne išče ničesar poleg materialnih ugodij, pa tudi ne zahteva od posameznika

ničesar, razen zgolj materialnih prispevkov. Zato je življenje v tej masovni družbi vabljivo. Masni človek rad naglaša, da hoče biti prost, svoboden; zato se je otresel občestvenih vezi in se noče kompromitirati ne idejno ne gospodarsko ne politično. Je v prvi vrsti potrošnik, to je objekt družbe, noče pa biti njen soustvarjalec.

„Novi val“ v narodu in Cerkvi je v veliki meri posledica tega razkroja, ki hoče znivelizirati vse človeštvo na raven mase.

Če pojde razvoj še naprej v tej smeri, in ni razloga, da ne bi še lep čas šel, bo postalo brezpredmetno spreševati, koliko je tega ali onega naroda po številu, kajti vsi narodi bodo nujno manjšina v masi, (morda isti, ali drugačen jezik govoreči masi) in njih pomen ne bo odvisen toliko od števila kakor od notranje sile.

Bistvena razlika med narodom in maso je namreč, da prejema narod svoje gibalno od znotraj, to je iz svoje lastne volje po življenju in delu, ter da je v njem živo čutenje odgovornosti med posameznimi člani, medtem ko se giblje masa pod pritiskom zunanjih nagibov in dražljajev, ter njenih članov ne veže nobena trajna vez.

Prav zaradi te pasivnosti, ki je masi bistvena, človeštvo ne bi moglo živeti, če bi se pomasili vsi člani. Če bi narodi izginili, bi umetno ustvarili nove! Nove skupine bi nadomestile mesto narodov v človeški družbi. Zato smemo trditi, da bi v hipotetični breznarodni družbi bujno cvetele totalitarne stranke svetovnih obsežnosti in pa javne ter skrivne družbe kontinentalnih razmerij, ki bi delile človeštvo globlje in temeljiteje kakor so ga narodi kdaj koli prej.

Narodna pripadnost danes torej ni gola posledica zunanjih okoliščin in bo to še manj v bodoče, marveč predvsem čutenja in volje posameznikov. Človek slovenskega pokolenja more prenehati biti Slovenec, če to le hoče, čeprav ne brez posledic za svojo osebno rast, kajti zakoreninjenost je pogoj življenja. Vendar pripadnost občestvu, prav kakor močna osebna rast, zahteva napora, ki ga marsikdo ni pripravljen doprinesti. Zato moremo pričakovati, da bo vedno več ljudi drselo po poti nepripadnosti — v maso.

Izguba narodnosti ne bo v državnem odloku, marveč v naši lastni nepripadnosti, nedelavnosti, mrtvilu, v našem lastnem pretrganju vezi z narodnim občestvom. Pa tudi zamenjava narodnosti ni v spremembi potnega lista, temveč v zavestni vključitvi v drugo narodno občestvo, in zato ni nujno vezana na kraj in državo, kjer živimo.

Bo še

„KOROŠKA DEKLARACIJA“

Na pobudo Narodnega odbora za Slovenijo so se začeli med zdomskimi Slovenci pobirati podpisi na izjavo, v kateri zdomski Slovenci protestiramo zoper preganjanje koroških Slovencev. Izjava je med rokoma dobila ime „Koroška deklaracija“.

Ta „Koroška deklaracija“ je bila nujno potrebna, in prav je storil Narodni odbor, da je poleg protestov, ki jih je poslal avstrijski vladi in Združenim narodom, pripravil sedaj še posebno izjavo, ki naj jo podpiše čim več Slovencev v zdomstvu, da bodo tako na eni strani koroški Slovenci začutili, da stojijo za njimi tudi njihovi slovenski bratje in slovenske sestre, razkropljeni in razkropljene po vsem svetu; na drugi strani pa da bodo avstrijske oblasti in vsa avstrijska javnost spoznala, da smo tudi zdomski Slovenci enako kot oni v matični domovini trdno odločeni pomagati koroških Slovencev v njihovem boju za osnovne človeške in narodne pravice.

Koroška deklaracija se glasi takole:

Zdomski Slovenci v svobodnem svetu obsojamo najodločnejše način, kako je vlada Republike Avstrije obšla določbe mirovne pogodbe iz leta 1955 s tem, da je nezakonito in občutno zmanjšala obseg dvojezičnosti na Koroškem, ter protestiramo proti kršenju čl. 7 te mednarodne pogodbe, ki določa „vso zaščito in nadaljni razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem.“

Žalostni dogodki zadnjih mesecev so svetu pokazali Avstrijo v vse drugačni luči, kakor pa bi se ona rada uveljavila kot ena najdemokratičnejših srednjeevropskih držav. Pokazalo se je, da je v njej še vedno ostanek nacističnega duha, ki je toliko gorja prinesel tudi Avstriji sami. Cilj te nove metode je vsekako „Likvidiranje koroških Slovencev kot naroda.“ Ti pa so pokazali prav ob teh dogod-

kih svojo zrelost ter kljub nasilju dostojanstveno vztrajajo v boju za svoje pravice.

Obljubljam, da jih bomo podpirali v njihovem boju za enakopravnost, ki je tako svečano podpisana v omenjeni mirovni pogodbi, pa tako nepravilno kršena v nastopih avstrijskih oblasti.

To deklaracijo bomo podpisali tudi vsi protikomunistični borci, da tako javno manifestiramo svojo povezanost z rojaki na Koroškem, ki je zibelka slovenstva, katero pa bi šovinistični Nemci radi germanizirali. Naj nas težki boj koroških Slovencev najde združene in povezane tako močno in trdno, kakor smo bili povezani doma v boju zoper komunizem.

Narodni odbor za Slovenijo podpira boji koroških Slovencev

V soglasju s člani Narodnega odbora za Slovenijo je predsednik Miloš Stare poslal zveznemu kanclerju avstrijske republike dr. B. Kreiskemu v začetku leta sledeče pismo:

*Vaša Ekselenca
Dr. Bruno Kreisky,
Kancler Federativne republike Avstrije*

V imenu Narodnega odbora za Slovenijo, kot predstavnik slovenskih demokratičnih izseljencev, ki živijo v svobodnem svetu in odklanjajo komunistično diktaturo v Jugoslaviji, katere sestavni del je republika Slovenija, si Vam dovoljujem ob vstopu v Novo leto 1973 predložiti tole

S P O M E N I C O :

Slovenski demokratični izseljenci v vseh državah svobodnega sveta nemoteno in v polni svobodi govorimo svoj materin jezik; gojimo slovensko kulturo, slovensko šolstvo, in naši duhovniki opravljajo bogoslužje v slovenskem jeziku.

Nihče nas pri tem ne ovira. Nasprotno, naše nove domovine ne le omogočajo, ampak tudi že podpirajo to našo svobodo, v spoznanju, da je svobodno ohranjanje in razvijanje jezika in kulture posameznik narodnostnih skupin temelj miru in velika opora razvoja teh držav.

Razumeli boste, visoko spoštovani g. kancler, da smo v zadnjih

mesecih z bolečino v srcih in zaskrbljenostjo zasledovali razvoj dogajanj v deželi Koroški, ki je sestavni del Avstrijske države, katere vodstvo Vam je zaupano. Tam so naši bratje po krvi in jeziku — slovenska narodna manjšina — bili in so deležni nezaslišanih krivic, ko jim niso priznane temeljne svoboščine, določene v Deklaraciji človeških pravic, in se ne izpolnjuje državna pogodba, ki jim jamči enakopravnost.

Naši bratje so na rodni zemlji zasramovani in zaničevani zaradi svojega slovenskega porekla, in varani v upanju, da bi bili kot Slovenci po rodu enakopravni in svobodni v rabi slovenskega jezika, vzgoje otrok in bogoslužja z državljani nemškega porekla.

Zaupajoč v iskrenost Vaše besede, da je pravica na strani slovenske narodne manjšine, Vas prosimo, da zastavite ves svoj veliki vpliv, da bi bilo leto 1973 tisto leto, ko bo našim bratom po krvi, to je slovenski narodni manjšini v deželi Koroški, omogočeno, da bodo v svobodi ter obvarovani nasilja in strahu začeli uživati vse pravice, ki jim gredo v resnični svobodi ter v pravi demokraciji, in ki so jim zagotovljene po državni pogodbi in mednarodnih obveznostih Federativne Republike Avstrije.

V upanju, da bo v letu 1973 slovenska narodna manjšina na Koroškem dosegla vso zaščito in ji bo omogočen njen nadaljnji svobodni razvoj

Vas spoštljivo pozdravljam

*Miloš Stare,
predsednik Narodnega odbora
za Slovenijo*

Buenos Aires, 2. januarja 1973.

V imenu zveznega kanclerja je odgovoril predsedniku Narodnega odbora legacijski svetnik kabineta zveznega kanclerja dr. Ingo Mussi z dopisom z dne 9. februarja, ki se v prevodu glasi:

*Spoštovani gospod Miloš Stare, odvetnik,
predsednik Narodnega odbora za Slovenijo*

Po naročilu g. zveznega kanclerja potrjujem prejem Vaše spomence od 2. januarja 1973. Gospod zvezni kancler je Vaša izvajanja z zanimanjem vzel na znanje. Kakor Vam je znano, si zvezna vlada trdno prizadeva, da v tem letu pripelje ta problem do vsestranske zadovoljive rešitve.

Lepo pozdravljam

Ingo Mussi, l. r.

NOVA NASELJEVANJA NEMCEV NA KOROŠKEM

Ob priliki tretjega obiska delegacije koroških Slovencev v Ljubljani, ki je bil 11. in 12. januarja, je predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Joško Tischler imel zanimiva izvajanja. Med drugim je predstavnikom Izvršnega sveta Slovenije dejal:

„Bili smo ob danem položaju prisiljeni prositi matični narol in državo matičnega naroda kot sopodpisnice državne pogodbe za pomoč pri reševanju vprašanj, ki so nam po imenovani pogodbi zajamčena. Ta vprašanja niso samo nacionalnega marveč v bistvu tudi socialnega pomena.“

Potem je dr. Tischler obrazložil razvoj neizpolnjevanja sedmega člena državne pogodbe v sedemnajstih letih. Ob koncu pa je opozoril na novo nevarnost, novo ofenzivo nemštva na koroške Slovence, v obliki številčnega naseljevanja Nemcev

„Zelo smo zaskrbljeni, ker na južnem delu našega ozemlja raste barriera nemških naseljencev. To vidimo v Slovenskem Plajberku, v načrtovanem naselju v št. Jakobu v Rožu, kjer nameravajo zgraditi naselje za 2000 Nemcev iz rajha; to vidimo v vikendih v Rikarji vasi in to se pojavlje v Koprivni. Nekaj podobnega je bilo okoli leta 1930, ko so po Južnem Koroškem načrtno naseljevali Nemce iz rajha, ki so pri nacističnem puču julija 1934 igrali vodilno vlogo.“

KAKO SKRBI SLOVENSKA KOMUNISTIČNA VLADA ZA SLOVENSKE NARODNE MANJŠINE

Znano je, da se komunistični oblastniki v Sloveniji kaj malo zanimajo za slovenske narodne manjšine na Primorskem, Koroškem in v Porabju. Če bi pokazali kaj več zanimanja zanje, bi bil položaj teh manjšin popolnoma drugačen kot je. V zadnjem času je bil zlasti viden njihov bojkot dveh prireditelj: letošnjih študijskih dni v Dragi in regionalnega kongresa Alpe-Adria v Trbižu.

Letošnjih študijskih dni bi se morali udeležiti nekateri predavatelji iz Ljubljane (med njimi tudi Josip Vidmar). V zadnjem trenutku pa so ti predavatelji po nalogu komunističnega vodstva odpovedali svojo udeležbo, ker pač slovenskim komunističnim oblastnikom ne gre v račun svobodna diskusija z ljudmi, ki drugače mislijo kot oni. Bil je to mrzel poliv za vse tiste, ki so mislili, da je mogoč dialog s komunisti.

Kakor je bil obsodbe vreden postopek komunistov ob študijskih dnevih v Dragi, tako je bil še večje obsodbe vreden njihov postopek ob regionalnem kongresu evropskih narodnih skupnosti Alpe-Adria. Gotovo je to, da je bil ta kongres izredno važen za slovenske narodne manjšine. Saj so na njem obravnavali vsa tista vprašanja, ki živo zadevajo našo manjšino v Italiji in Avstriji. Tega kongresa, ki ga je začel južnotiroolski senator Valgger in ga vodil naš koroški

rojak dr. Vospernik, so se udeležili poleg Slovencev iz Koroške in Primorske (in Slovenske Benečije), tudi gradiščanski Hrvati iz Avstrije, južni Tirolci, Furlani, Ladinci in dr.

Na omenjenem kongresu je bila sprejeta važna resolucija, ki je bila poslana osrednjim vladam v Rim in na Dunaj ter deželniim vladam v Trstu, Celovec in Trident in Železno (Eisenstadt). Med drugim je v točki 2 resolucije postavljena zahteva Slovencev v deželi Furlaniji-Juljski Benečiji po uvedbi slovenskih oddaj po televiziji in po uvedbi slovenskega pouka na tistih področjih videmske pokrajine, kjer so naseljeni tudi Slovenci. — V točki 4 resolucije pa so kongresniki z zadovoljstva sprejeli na znanje zagotovitev avstrijskega zveznega kanclerja dr. Bruna Kreiskega, po kateri hoče zvezna vlada ustanoviti odbor, ki naj se bavi z vsemi odprtimi vprašanji slovenske narodne skupnosti, ter pričakujejo, da bo ustanovljen ta odbor kot stalna ustanova, in da bo mogoče rešiti vse iz čl. 7 avstrijske državne pogodbe izvirajoče obveznosti vzajemno s slovensko narodno skupnostjo. — Kongresni udeleženci se priključujejo zahtevi koroških Slovencev po učinkoviti pomoči za zgraditev lastnega kulturnega centra.

Na tem kongresu so bili poleg zastopnikov narodnih manjšin navzoči tudi uradni predstavniki dežel Furlanije-Juljske Benečije in Koroške. Koroški deželni glavar Hans Sima je kongresnike sprejel in pozdravil v Beljaških toplicah.

Slovenski komunistični oblastniki pa so se odtegnili kakršnemu koli sodelovanju na tem kongresu, čeprav so bili nanj povabljeni. Kakor že tolikokrat, so tudi tokrat obrnili hrbet svojim zamejskim rojakom. Goriški „Katoliški glas“ je ob tem sramotnem postopanju komunističnih vladnih in partijskih organov pravilno zapisal: „Nočemo biti polemični zaradi polemike, toda odločno moramo izraziti svoje nezadovoljstvo, če ne že ogorčenje nad takim ravnanjem uradnih krogov v Ljubljani. Kaj nam potem koristijo razne izjave vodilnih organov SRS, če pa se praktično prav oni vedno bolj umikajo svojim dolžnostim predstavnikov matične domovine?!“

Zvonko

Revija Time (12/3/73) objavlja članek o evropskih manjšinah, kjer pravi, da „v Zahodni Evropi živi 30 različnih narodnih manjšin, od 20.000 Slovencev na Koroškem do 4.000.000 Kataloncev v severovzhodni Španiji.“

Slovenska obala

(Nadaljevanje)

V lanskem letniku Vestnika (števil. 3/4 in 5) smo si ogledali tisti del slovenske obale, ki leži v sedanji Sloveniji. Danes si hočemo ogledati še drugi del obale, ki leži v Italiji. Tudi ta del obale je — kakor oni južno od Trsta — že nad tisoč let naseljen po Slovencih. Edino v Trstu je bilo nekaj italijanskih priseljencev. Za dobo pred letom 1910 ne obstojajo nobeni uradni popisi prebivalstva. Iz raznih podatkov in ustnih sporočil lahko sklepamo, da je imel tudi Trst sam vsaj do srede 19. stoletja slovensko večino. Avstrijska politika, ki je bila sovražna Slovencev, je dopuščala in omogočala naselitev italijanskih množic iz Italije na Tržaškem. Na ta način so prišli Italijani do večine v samem notranjem mestu Trsta, dočim so predmestja in in okoliške občine imele slovensko večino oz. bile popolnoma slovenske še po avstrijskem uradnem ljudskem štetju iz l. 1910.

Oglejmo si posamezne kraje od jugoslovanske meje nad Koprom do štivana, kjer še živijo Slovenci. Takoj čez mejo je Miljska občina (italijansko ime: Muggia), ki je bila majhen ribiški kraj vse do večjega razmaha Trsta. Proti koncu 19. stoletja pa se je začela razvijati v tej občini industrija, kjer so dobili zaposlitev v glavnem italijanski priseljenci. Slovenci niso sili v industrijska podjetja; bavili so se s poljedelstvom, ribištvom in z malo obrtjo. Tako je dobil Milje italijansko večino. Po avstrijskem štetju leta 1910 je bilo v Miljah 2303 Slovencev in 9196 Italijanov, po italijanskem štetju leta 1921 je bilo v tistem delu miljske občine, ki je pripadla Italiji 2988 Slovencev ter 8229 Italijanov, dočim je v tistem delu miliske občine, ki je pripadla Jugoslaviji bilo 555 Slovencev in 253 Italijanov. Po cenzitvi Zavezniške vojaške uprave leta 1949 in 1950 je bilo v celotni miljski občini 3000 Slovencev in 11.800 Italijanov.

Trst in njegova okolica

O Trstu smo že pisali. Naj navedem danes nekaj podrobnejših številčk za posamezne tržaške okraje, za tržaška predmestja in za ostale občine na Tržaškem.

Obseg tržaške občine se je menjal. Danes sega tržaška občina od meje miljske občine na jugu do vključno Sv. Križa (italijansko ime: Santa Croce) na severu. Tržaški občini pripada polovica slovenske obale v Italiji. Druga polovica od meje Sv. Križa do Slovenske narodne meje, ki teče severno-zapadno od štivana pri Devinu, pa spada danes v občino Devin-Nabrežina (italijansko: Duino—Aurisina).

V notranjem delu mesta Trst je bilo po štetju iz l. 1910 — 22.521 Slovencev, 95.730 Italijanov, 10.221 oseb drugih narodnosti in 32.513 oseb, ki niso bili avstrijski državljani (skoraj vsi ti so bili italijanski priseljenci (regnicoli) iz Italije, katerim je avstrijska oblast podelila državljanstvo in tako močno povečala število Italijanov v Trstu.

Po istem štetju iz l. 1910 je bilo v tržaških predmestjih (Barkovlje, Carbola, Greta, Kiadin, Kolonja, Lonier, Rojan, Rocol, Spodnja in Zgornja Sv. Marija Magdalena, Škedenj, Škorklja in Vrdela) 28.579 Slovencev in 22.691 Italijanov ter 2.288 državljanov drugih narodnosti ter 5.989 tujcev — nedržavljanov (zonet po veliki večini italijanskih priseljencev). Razmerje med Slovenci in Italijani po šteju iz l. 1910 je bilo v Trstu s predmestji vred takole: 59.319 Slovencev in 118.959 Italijanov, dočim je bilo državljanov tujih narodnosti 12.635, priseljencev-nedržavljanov pa 38.597.

Po l. 1918 so italijanske oblasti načrtno naseljevale Italijane v Trstu in okolici. Zato je razumljivo, da se je število Italijanov po l. 1918 povečalo, nikakor pa ni razumljivo, kako je moglo število Slovencev pasti po štetju iz l. 1921 za več kot polovico. Poglejmo italijansko ljudsko štetje iz l. 1921. Po tem štetju je bilo v Trstu Italijanov 202.381 (po l. 1910 se je njihovo število povečalo za 83.423). Slovencev pa so našeli 26.457 (torej 32.862 manj). Kam so izginili vsi ti Slovenci? Še neprimerno hujše je italijansko štetje v letu 1961. Po tem štetju je bilo v tržaški občini 256.101 Italijan in samo še 15.819 Slovencev. Ali ni to prava farsa in varanje svetovne javnosti!

Naj v tej zvezi omenimo še oceno Zavezniške vojaške uprave iz l. 1949 in 1950. Po tej oceni je bilo tedaj v Trstu 230.000 Italijanov in 50.000 Slovencev. Za osnovo te ocene so vzeli zavezniki vpis otrok v slovenske šole in rezultat občinskih volitev.

Ponovimo še enkrat te številke: V Trstu je bilo:

po avstrijskem ljudskem štetju iz l. 1910	59.319	Slovencev
po cenzitvi Zavezniške vojaške uprave v l. 1949 in 1950 ..	50.000	„
po italijanskem ljudskem štetju l. 1921	26.457	„
po zadnjem italijanskem ljudskem štetju l. 1961	15.819	„

Vprašamo: ali se je od l. 1910 do l. 1961 tri četrtine Slovencev izselilo iz Trsta ali se jih je poitalijančilo? Vemo, da se ni zgodilo niti prvo niti drugo. Res se je za časa fašističnih nasilstev izselilo nekaj Slovencev; toda kako je mogoče, da jih je Zavezniška vojaška uprava še leta 1950 naštel 50.000. Pozneje vemo, da se Slovenci niso več izseljevali, in vendar so Italijani našeli leta 1961 samo še 15.819 Slovencev. In ali si moremo misliti, da bi se od l. 1950 do l. 1961 poitalijančilo tri četrtine Slovencev. Po zaslugi komunistične fratelance se jih je res nekaj poitalijančilo, toda n' mogoče govoriti o poitaljančenju treh četrtin Slovencev. Ostane samo še prevara pri ljudskem štetju. Da, samo s prevaro so Italijani tako strahotno znižali število Slovencev na Tržaškem. Prevara, ki ne sme ostati ne-kaznovana!

(Bo še)

Komunisti brez mladine

Veliko razburjenja v komunističnih vrhovih doma povzroča dejstvo, da je v komunistični stranki vedno manj mladine. Po zadnji statistiki ima Zveza komunistov Jugoslavije (kakor se komunistična stranka uradno imenuje) 1.025.476 članov. Zanimiv je starostni sestav članstva. Najštevilnejša je skupina članov starih od 28 do 40 let. Teh je 39,8%. Sledi skupina članov starih od 41 do 55 let. Teh je 32,9%. Tej sledi skupina članov starih od 21 do 27 let. Teh je 16,8%. Tistih, ki so stari nad 55 let, je 6,6%. *Mladine pod 20 leti pa je samo 3,9%*. Izredno malo je v komunistični stranki vseučilišnikov in mladih delavcev.

Slika razdelitve komunistov po narodnosti pa je taka: Slovencev je 65.000 ali 6,39%, Črnogorcev tudi 65.000 ali 6,35%, Hrvatov je 178.000 ali 17,44%, Makedoncev je 63.000 ali 6,23 %, Muslimanov 46.000 ali 4,57%, Srbov je 507.000 ali 49,44%, Albancev je 35.000 ali 3,43%. Nato sledijo manjše narodnosti.

KRITIČNE PRIPOMBE K USTAVNIM SPREMEMBAM V JUGOSLAVIJI

Predavanje v Dragi 1971

1. O vprašanju in metodi

Če kdo misli, da bo zdajle slišal drugo plat zvona k ustavnim spremembam v Jugoslaviji, se močno moti. Druga plat zvona bi mogla biti samo parlamentarna opozicija v Jugoslaviji. Pa ne samo da je ne bo slišal; ker je ni, je težko sploh kaj pametnega reči o tako sprejetih spremembah. Ustava in ustavne spremembe naj bi izražale namreč voljo naroda. Da izražajo in v koliko izražajo voljo naroda, pa se v enostrankarskem političnem sistemu ne da dokazati. Čeprav njegovi predstavniki govorijo, da so bile ustavne spremembe v Jugoslaviji *plebiscitarno* sprejete, nimajo za to nobenega dokaza. Narod ni stal pred alternativo. Če pa alternative ni, tudi plebiscita ni. Tako daleč logika! Pa vendar poznamo v Jugoslaviji neke vrste plebiscit; po nekaj letih z gotovostjo zvemo, kam nas pripeljejo vsakokratne ustave in ustavne spremembe. Naj torej počakamo, da bomo videli, kaj nam bodo prinesle sedanje? Čakati ni več mogoče, ko smo že tukaj. Priznati si moramo le, da ne moremo odgovoriti na vprašanje, ki visi takorekoč v zraku: „Kaj bo s temi ustavnimi spremembami? Bodo tudi te ostale samo na papirju?“ Da ne bomo ugibali, se bomo omejili na vprašanje, ki ga prvo vprašanje vključuje in odgovor nanj vsekakor predpostavlja, namreč vprašanje: „Kaj je na papirju?“ Videli bomo, da celo to skromno vprašanje ni lahko. Je pa vsaj izrazito akademsko, primerno za naše študijske dneve v Dragi.

Najprej se mi zdi potrebno spregovoriti nekaj besed o tem, kaj pomenita pridevnik „kritične“ in samostalnik „pripombe“ v naslovu mojega predavanja. Ne gre za kritiziranje, temveč za razumevanje — gre za spoznavno kritiko. Predmet spoznavne kritike je spoznavni proces in njegovi vsakokratni izsledki: Pojem, sodba in sklepanje. Danes si hočemo zastaviti iz spoznavne kritike eno samo vprašanje: so pojmi, ki jih najdemo v besedilu ustavnih sprememb in v govorih vidnih političnih voditeljev v Jugoslaviji, spoznavnokritično neoporečni? Tako zastavljeno vprašanje bi moralo zanimati vsakogar od nas, saj je vendar to predpogoj, da bi se mogli o ustavnih spremembah sploh pametno pogovarjati.

Kdor si je taka in podobna vprašanja že postavljal, ve, da so težka. Ko sprožiš eno vprašanje, se ti jih postavi takoj najmanj deset. In ko rešuješ tistih devet, se ti jih postavi takoj najmanj deset. In

ko rešuješ tistih devet, se ti jih postavi sto novih, mogoče majhnih, vendar zbadljivih. Če nikjer drugje, se pokaže tukaj, kjer se človeški duh sam sebe opazuje pri delu — mislim na spoznavni proces in na razpravljanje o njem —, kako je ta duh nebogljjen. Tega ne morejo preklicati niti slavni vesoljski poleti. Ostanejo namreč težka vprašanja za človeka in za družbo, ki bi nam morala biti prav tako jasna, pa čeprav jih ne moremo reševati z matematičnimi formulami. Ker tukaj ni mesto — pa tudi časa ni zato —, kjer bi taka in podobna vprašanja reševali, se bom nujno moral omejiti samo na *nekaj pripomb, ki naj bi služile kot izhodišče za nadaljnje samostojno razmišljanje vsakogar od nas*. Z njimi bi samo rad pokazal, kako bi vsakdo od nas moral začeti kritično misliti. Ko pravim *kritično* misliti, mislim na vse tiste, ki znajo tudi nekritično misliti. In ti so v večini. Veliko pa je tudi takih, ki znajo celo nekritično kritizirati. Ločimo pa tudi konstruktivno od nekonstruktivne kritike, in tiste, ki brez kritike odločijo, katera je konstruktivna in katera ne — ena jim je všeč, druga ne. Pot do resnice res ni lahka.

2. O pojmih „samoupravna družba“, „pluralizem“ oz. „pluralistična družba“, „demokracija“, oz. „demokratična družba“

Za razumevanje ustavnih sprememb je potrebno vedeti, kako se razume samo sebe družba, ki si daje te ustavne spremembe. Če se imenuje „samoupravna družba“, moramo skušati razumeti, kaj to pomeni. Da se taka družba hkrati imenuje „pluralistična“ in „demokratična“, ni samo po sebi umevno. Da se imenuje od vsega začetka „socialistična“, v to se ne bom spuščal, ker je socializem toliko — mi sami smo jih nekaj preizkusili —, da je definicija takorekoč nemogoča. Kaj naj bi bil naš „samoupravni socializem“, pa bo itak razvidno iz pojma „samoupravna družba“

Samoupravna družba — besedici, ki sta danes v Jugoslaviji mogoče največkrat zapisani in izgovorjeni. Zapisani in izgovorjeni v tako različnih smiselnih oz. nesmiselnih zvezah, da se mora človek nehote vrnati, kaj besedici „samoupravna družba“ sploh hočeta povedati. Danes se veliko govori o tem, da določene družbe manipulirajo človeka. Bolj pravilno bi bilo, če bi rekli, da manipulirajo jezik in preko njega človeka. Človek je dosegljiv samo preko besede in v neki meri z nasmehom in izrazom jeze. Z besedo ga zadeneš kakor s puško. Naš slavni „Pavliha“ se tega dobro zaveda, ko se s posebno rubriko „Beseda je veter, a seže do jeter“ upira manipulaciji jezika. So torej ljudje, ki mislijo, da lahko manipulirajo jezik in preko njega človeka. Prepričani so, da lahko dajo posameznim besedam kateri koli pomen. Domišljajo si, da lahko poučijo jezik; je pa le obratno res: jezik je zakladnica modrosti. Vprašajmo se torej, kaj pojmujejo pod terminom „samoupravna družba“, ali, kako si lahko zamišljamo pojem „samoupravna družba.“

Najprej nas mora zanimati pojem „družba“. Zanimivo je, da govorimo o družbi samo tedaj, kadar gre za ljudi. Ljudje se torej družijo in tvorijo družbo. Družba je sicer nepisana, zato tudi nepodpisana pogodba ljudi, vendar pogodbeniki niso zaradi tega prav nič manj resnični. Družiti se, združevanje, združenje, družba — jezik sam določno pove, da gre za dejanje konkretnih ljudi v času in prostoru. Družboslovci, ki ne razumejo ali nočejo razumeti ontoloških in vrednostnih vprašanj, kadar razpravljajo o družbi in posamezniku ter njenem razmerju, bi morali upoštevati vsaj slovnična pravila: da ima vsak verbum v stavku svoj subjekt. *Ljudje* se združujejo in ostanejo torej *ljudje* tudi v družbi. Agens je vsekakor človek. Vprašanje je pa postavljeno: kakšno je razmerje med posameznikom in družbo, oz. kar je isto, kakšno je razmerje med posamezniki v družbi. To vprašanje ni prvenstveno spekulativne narave. Je prav konkretno vprašanje vsakokratne družbe — vprašanje, ki ga morajo reševati določeni ljudje v določenem času in prostoru. In reševali so ga na različne načine v različnih obdobjih. O tem govore družbene znanosti, ki več ali manj nesporno ugotavljajo, da je družba v njenem dosedanjem razvoju poznala več različnih organizacijskih oblik. Te organizacijske oblike so si med seboj tako različne, da družbene znanosti upravičeno govore kar o različnih družbah: o primitivni, suženjski, fevdalni, meščanski, kapitalistični in socialistični. Vprašajmo se za trenutek, kaj pod temi družbami razumemo. Prepričan sem, da vsakemu od nas šine v glavo nekaj določenege, ko sliši besedno oznako katere koli zgoraj omenjenih družb. Zakaj? Ker se vsaka od teh družb imenuje po njeni glavni značilnosti. In ta značilnost je izražena v jeziku, ki ga vsi razumemo. Kako pa je s samoupravno družbo? Pojem ni poznan v svetovni strokovni literaturi. Pa ne samo strokovna literatura ga ne pozna, ne poznajo ga niti svetovni jeziki v njihovi vsakdanji rabi. Le poskušajte ga prevesti in videli boste, da vas tuj jezik spravi popolnoma na drugačen tir vašega nadaljnjega razmišljanja o pojmu „samouprava“ oz. o pojmu „samoupraven“. Če je tako, bi si Francoz Descartesovega kova takoj rekel: „Ca cloche quelque part“, povprečen Slovenec bi rekel: tukaj nekaj ne „štima“, slovenski univerzitetni profesor za sociologijo pa nas povabi, naj se kritično identificiramo „z našim družbenim sistemom, ki pomeni zgodovinski novum in prek katerega smo Slovenci — pripadniki jugoslovanske federacije — predvsem znani in priznani v današnjem svetu.“

Kako znani in priznani, ko imamo vendar težave s prevodom osnovnega pojma našega družbenopolitičnega sistema? To zveni nekam čudno in ni treba biti niti spoznavni kritik, da se začneš spraševati še o tem, kaj oz. če je gospod profesor sploh kaj mislil, ko je nekaj takega napisal. Zgodovinski novum?, tudi to je vprašanje. Da bi bil naš družbeni sistem kdaj zgodovina, bi se moral prej v nekem določenem prostoru zgoditi, ker le to, kar se je zgodilo, pride v zgodovino. Gre za

zgodovinski novum ali ne, bo torej odločila diskusija o tem, ali pojem „samoupravna družba“ resnično odgovarja jugoslovanski družbi ali ne. Če ne odgovarja, potem gre samo za neko idejo, ki spada v zgodovino socialnih in političnih doktrin. Zgodilo se je namreč nekaj samo v nekaterih glavah. Pa ne samo da naš profesor ni pomislil, kako naj bi bil naš družbenopolitični sistem znan in priznan v svetu, če odpove tuj jezik, sredstvo sporazumevanja, pomislil niti ni na to, da bo tudi slovenski jezik odpovedal, če bo naš zgodovinski novum kdaj uresničila tudi evropska samoupravna družba in končno celotno *samoupravno človeštvo*. Če bi dosledno mislili, bi moralo priti tako daleč, vendar, ali se nam to ne zdi malo čudno govorjenje. Samoupravno človeštvo! Zakaj ne govorimo tako in zakaj ne bomo nikoli tako govorili? Ker človeštvo ni od nikogar prejelo samouprave, tudi se zanjo ni borilo, čeprav so stari Grki nekaj podobnega pripisovali Prometeju — v mitologiji seveda. Za samoupravo sta namreč potrebna najmanj dva: tisti, ki je samoupraven, in tisti, ki mu samoupravo priznava ali nanjo pristane, če je k temu prisiljen. Tako samoupravo so poznali v vseh družbenopolitičnih sistemih. Tudi to, kar imenujemo *delavsko samoupravljanje* — ko ne gre za lokalne enote, temveč za določene družbene sloje z določenimi funkcijami v družbi, ni nič bistveno novega. Spomnimo se samo na cehe. Tudi tam in takrat sta bila najmanj dva: gosposka in ceh oz. cehi, kakor po letu 1950 v Jugoslaviji (vsaj na papirju) država oz. tkzv. družba in delavsko samoupravljanje. Torej tudi delavsko samoupravljanje samo na sebi še ni nov družbenopolitični sistem, temveč le en sestavni del v njem. Drugače pa je z družbenim samoupravljanjem. Subjekt samoupravljanja ni več neka lokalna enota ali neki družbeni sloj, temveč družba v celoti, *samoupravna družba*. Pa vprašajmo: kdo priznava oz. pristane na samoupravo družbe? Koga ima družba „na piki“? Državo. Družba je torej samoupravna tedaj in samo tedaj, ko ni več države. Še „Pavliha“ to ve. Na njegovi prvi strani je 12. maja letos dal besedo kmetici: „Na kmetih je samoupravljanje popolno. Saj še ministra za kmetijstvo nimamo.“ *Čim bolj je torej družba samoupravna, tem manj je v njej državnosti. Od kod torej slovenska državnost ravno danes?* Jugoslovanska samoupravna družba je presegla vsako državnost — per definitionem. Res je, samo per definitionem. Vendar to nam zadostuje, da se moramo vprašati, kakšni so sploh lahko *pravni temelji* sedanje slovenske državnosti, če jemljemo jugoslovanski družbeni sistem — družbeno samoupravljanje — resno. Pa ne samo to, če mislimo pojem „jugoslovanska samoupravna družba“ do kraja — in to hočemo storiti, v kolikor je kaj takega sploh misliti mogoče — potem nam bo jasno, da v tej družbi ni mesta niti za razne avtonomije, samouprave, v smiselnem smislu besede.

(Bo še)

SMO RES TAKI?

Odprto pismo Tonetu Svetini, avtorju trilogije Ukana

Rado Jan, od uradnih oblasti „vsemogočne KPS“ dodeljeni vam pisec spremnih besed k vaši trilogiji, je med drugim tudi zapisal, prosto po Nietzscheju: „...S kakšno vodo se bomo očistili?“ Vprašanje je zastavljeno človeštvu, zgodovina pa bo dala odgovor nanj. Pišemo ga vsi.“

Te Janove besede „pišemo ga vsi“, naj bi bile tudi „propustnica“, s katero bi vam bilo dovoljeno brati eno ali drugo številko Vestnika. Sicer ste res že ogromno prebrali — to vam moram priznati — a iz vsega prebranega tudi narediti takšno ploščo „po željah“ KPS, kakršne doslej še nihče ni. Tudi to prvenstvo je zavidanja vredno. Še vedno pa vas čaka največja ukana. Vas osebno. O tej bomo govorili proti koncu, kar bi vam rad prej povedal še nekaj drugega.

Vašo trilogijo sem končaval takrat, ko se je del izletnikov vrnil z obiska v Sloveniji. Na žalost nisem imel takšne sreče kot prijatelj Ljubo Sirc, da bi jo lahko prebral v dušku. Amerika je pač drugačna, to vam lahko pove Ronald Strelec ali pa nekdanji poslanik Pavle Bojc. Na vsak način: strani so šle proti koncu, ko sem zvedel, da so domovinske oblasti „povabile“ na „prijateljski“ razgovor eno izmed mladih obiskovalk Slovenije, rojeno seveda v deželi pod Južnim križem. Ne gre zdaj zato, katere osebnosti ali posmezniki so zanimali oba zasliševalca (za prihodnjč si zapomnite: če že mora biti mlajši zasliševalec glavna oseba, naj se prej dobro pripravi, da ne bo vedno skakal na pomoč k starejšemu, ki nima tako visokega položaja!), gre predvsem za dejstvo, da je oba zasliševalca presenetilo lepo znanje slovenščine in razgledanost v slovenskem svetu, ki ju je mlada obiskovalka pokazala. Takrat seveda še nista mogla brati članka, ki je za božič 1972 izšel v Družini, sta pa gotovo članek v celoti razumela, ko sta ga po službeni dolžnosti morala prebrati in ugotoviti: res je, točno tako mora biti kakor je napisano. Saj smo imeli živo pričó pred nami. — Tako je, gospod Svetina, kar vprašajte oba zasliševalca.

Nekje v knjigi omenjate, da vse premine, le narod ostaja na svoji zemlji in vedno upa na boljše čase. To mislimo tudi mi, a razlika je v tem, da se vaša „narodna“ zgodovina začenja šele po maju 1945, naša pa je že stara, tja do prvih knezov sega, Cirila in Metoda, in zajema vse, ne glede na to, kaj so in kako so mislili in delali. Doslej namreč — razen vodstvu KPS nikomur na vodilnem mestu v slovenski zgodovini ne moremo očitati, da bi kar koli storil namerno proti svojemu narodu. KPS pa je. In tukaj se naša pota ločijo. Kaj pomaga zatekati se danes k spoznavanju, da je edino prijateljstvo, ki nas rešuje, ko ste pa vsa leta med vojno in njej storili vse, da ste samo ubijali

čut človečanstva. Pa kaj bi vam očitali to v zdomstvu, ko se že doma dvigajo glasovi, ki isto trdijo!

Naša zgodovina je že stara, sem vam zapisal. Zato bomo mladini v zdomstvu letos povedali — kar boste vi s svojim štabom zamolčali — da bo sto let, odkar je Slovenski narod postal dnevnik; da bo sto let, odkar je začel izhajati Slovenec, ki je deset let zatem postal dnevnik; da bo sto let, odkar so narodni tabori po Slovenskem začeli dvigati množice. Danes nimamo dr. Coste in Razlaga, Lavriča, Tonkljija in Vošnjaka, kot so jih imeli pred sto leti. Danes tudi nismo na rodni zemlji, da bi prirejali tabore kot nekoč v Ljutomeru, Žalcu in Šempasu leta 1868, v Brdih pri Gorici, v Sevnici, Kalcu na Notranjskem, Vižmarjih in Ormožu leta 1869, v Tolminu, Sežani, Cerknici, Kapeli pri Radgoni, Kubedu v Istri, Bistrici pri Pliberku, Vipavi in Žopračah na Koroškem leta 1870, pa v Kastavu v Istri in Buhljah na Koroškem leta 1871; danes smo raztepeni od Lethbridgea v Kanadi do Seattle v ZDA in preko obeh Amerik do srca svobodne misli Buenos Airesa, preko Avstralije in posameznikov v Afriki in Aziji: vsakdo med nami, sleherna družina mora biti tabor zase, če hočemo, da se bomo obdržali nad vodo, ko bodo Soveniji zasijali lepši časi.

Nad vodo pa ostali ne bomo, ako ne bomo skrbeli za naš mladi rod. Tak, kot sta ga vaša zasliševalca spoznala. Tak, ki se bo zavedal, da je sicer rojen izven domovine, da pa slovensko čuti, ker mu je bilo daro po krvi. Rad bi vas videl na naših prireditvah, ko boste naleteli na posinovljence in pohčerjenke, ki se jim nikdar sanjalo ni, da bodo zašli v slovenski svet (staršem seveda še manj!), pa govore in bero slovensko, in zraven še čutijo slovensko, kakor krušni oče in mati. Sovenec biti, ni nujno, da si rojen v njenih državnih mejah. Slovenec si lahko tudi po čutenju. In to bodočnost iščemo.

Kakšno ukano boste pri KPS našli proti tej naravni poti slovenskega naroda v svobodi?

Čakam na odgovor.

Medtem pa: velika ukana čaka tudi vas. Mislim, da še nisem bral slovenskega teksta, kjer bi nekdo tako grdo govoril o ženski na sploh in o slovenski ženi in ženski še posebej, kakor je prav vam „uspelo“. Če vam je v uteho, bom dodal, da marsikdo meni, da ste te stvari morali vtakniti v vaš „šund“, ker bi sicer mladina ne brala (pravzaprav ste ves „Popolni zakon“ van de Veldeja spretno vključili in tako trilogiji dali „potrebne“ ocvirke). Zato sem se precej čudil, da si slovenske matere kot take niste privoščili. Pa vas razumem. Nekje namreč, čeprav globoko na dnu, je neka stvar, ki se ji pravi vest. Jo poslušate kdaj? Tista vest vam bo povedala, da je vaša mati za vas molila, preden ste sploh zagledali beli dan; molila, ko niste za to vedeli; molila, ko za to

vedeti niste smeli, in moli tudi še danes za vas. Nekega dne namreč se življenje steče in če ima človek čas, gre sam vase. Tako kot Kidrič in Prežihov Voranc. Saj to itak veste. Tako kot Karel Rupel, tudi to najbrž veste. Tako kot... saj ste vi doma in to morate bolje vedeti.

Nekoč se boste spet zgovarjali z vašo materjo. Kaj ji boste rekli?

Vem, da vam mati — morda tudi najbližji sorodniki — pripravljajo največjo ukano: zmolili vas bodo. Saj veste, kaj se na Gorenjskem to pravi. Vam bo narobe?

Mi v zdomstvu bomo odšli. Mi, mislim na generacijo, ki se je srečala z vami v času revolucije. Za nami ostaja mladina. V njo verujemo in ji zaupamo. Boste z vašo knjigo doma pomagali vzgajati lepšo Slovenijo? Ste se hoteli kosati z Mauserjevimi Ljudmi pod biči? — Če ste to zadnje poskušali, ste izgubili. Mauserjeve knjige je več doma kot v zdomstvu. In narod, tisti narod, ki ostaja, čakajoč na lepšo bodočnost, jo je bral.

Narod bo tudi sodil. To velja vam in Radotu Janu. Pa vsem, ki se ne utegnejo zavesti, da vse človeštvo ne more živeti v večnem strahu, kdaj ga bodo klicali na VDV ali OZNo, kot so premnoge izmed vaših osebnosti v trilogiji.

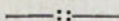
Sicer pa: kaj pa danes — resnični ali navidezni Alfa dela?

Pavle Rant

Kardelj proti Kavčiču

Med Edvardom Kardeljem in Stanetom Kavčičem obstoja dvoletje dalj časa. Kardelj je poskušal z vsemi mogočnimi sunki, da bi Kavčiča pramagal Dolgo časa je bil ta boj neodločen. Pri zadnji splošni in veliki čistki v Jugoslaviji pa se je Kardelju le posrečilo, da je s spretnim udarcem vrgel Kavčiča iz borbe. Kaj je Kardelj zlasti očital Kavčiču? Očital mu je, da se enostransko gospodarsko veže na Zapadno Evropo ali Bavarsko, da je izjavil, da je „naše mesto v Evropi“, da s tem izpostavlja Slovenijo nevarnosti, da bo kljub gospodarskemu dvigu vendarle „igrala vlogo eksploatirane province zapadnoevropskega kapitalizma“. To je po Kardeljevem mnenju separatistična in antisocialistična orientacija Slovenije.

Bomo videli, ako je ta Kardeljeva zmaga nad Kavčičem dokončna.

Koga naj volim?

Mnogi starejši slovenski emigranti so danes državljani tistih držav, v katerih živijo. Majši, rojeni v zdomstvu, pa imajo vsi državljanstvo tiste države, v kateri so se rodili, ker v večini izvenevropskih držav velja pravno načelo „ius soli“, ki pravi, da ima človek državljanstvo tiste države, v kateri se je rodil.

Z državljanstvom so združene razne pravice in dolžnosti. Med temi je tudi pravica ali celo dolžnost voliti. V večini držav je to pravica, ponekod (npr. v Italiji, v Argentini in dr.) pa obstoja tudi volilna dolžnost. Tudi tam, kjer ni volilne dolžnosti, je prav, da državljan uporablja to svojo pravico in tako s svojim glasom vpliva na zasedbo predsedniškega mesta v državi, parlamenta, senata, občinskega odbora itd.

Dogaja se, da so mnogi ljudje (med njimi tudi naši rojaki, ki imajo volilno pravico) večkrat v dvomu, za koga naj oddajo svoj glas. Strankini programi mnogokrat ljudem niso niti znani ali pa so tako splošni, da si volilec ne more ustvariti trdne sodbe o usmerjenosti stranke. V volilnem boju dežujejo vsakovrstne obljube, kandidati zavzemajo najrazličnejša stališča tako, da je v predvolilni dobi prava zmešnjava. Kako naj se politično neizkušen človek spozna v tej zmedi? Kaj naj stori, da bo prav volil?

V državah, kjer se razlikujejo stranke po svetovnem nazoru (t. j. v evropskih državah), bo volilec pač izbral stranko, ki zastopa njegov svetovni nazor. Če take stranke ni, bo pa izbral stranko, ki je po svojem programu in volilni osnovi (platformi) najbližja njegovim življenjskim načelom.

Težje stališče ima volilec v državah, kjer se poteguje za volilčev glas mnogo strank, ki so deloma svetovnonazorsko opredeljene deloma pa ne. V tem primeru je potreben podrobnejši pregled obstoječih strank in dober premislek.

Slovenski politični emigrant se mora pri premišljevanju, za koga se bo odločil, vprašati: zakaj pa sem zapustil domovino. Ali sem jo zapustil samo zato, da bi v tujini več zaslužil in bolje živel, ali pa sem jo zapustil zato, ker sem odklanjal komunistično diktaturo, zaradi katere je bilo ogroženo moje življenje in moja svoboda? Če tak slovenski politični emigrant še ni utonil v materializmu in ideološki brezbarvnosti, bo sklepal takole: Ker sem še danes prepričan, da je komunizem največje zlo za človeško družbo, da je napravil strahotno škodo slovenskemu narodu in da je bilo prav, da sem se umaknil temu zlu, ne bom volil komunističnih strank niti niti strank, ki sicer nimajo komunističnega naziva, pa dejansko zastopajo komunistične ali marksistične nazore, tudi ne stranke, ki jo komunisti podpirajo ali ki je očitno pre-

pojena (infiltrirana) z osebami, ki izpovedujejo komunistične nazore, propagirajo revolucijo, zahtevajo uzakonitev splava in razporoke, poddržavljenje vse zasebne lastnine, uvedbo ene same politične stranke, itd.

Človeku, ki je doživel komunistično revolucijo, ne bo težko spoznati, katera stranka — čeprav nima komunističnega naziva — propagira komunistične revolucionarne nazore. Težje je dopovedati mladini, kaj se skriva za nekaterimi lepo zvenečimi krilaticami, s katerimi skušajo komunisti pridobiti zase ljudske množice. V tem primeru imajo starejši rojaki dolžnost, da mladini odkrivajo resnico. Kjer je kaj komunističnega ali marksističnega strupa, tam ni mesta za slovenskega političnega emigranta, in taki stranki ne bomo dajali svojega glasu.

Kakšno pa naj bo naše stališče do strank, ki po svojem udeleževanju v zgodovini in po svoji organizacijski in miselni zgradbi niso komunistične, so pa totalitarne in diktatorske?

S totalitarizmi in diktaturami je imelo in ima še človeštvo kar najslabše izkušnje. Samo v tem dvajsetem stoletju so fašistične, nacistične, komunistične in podobne diktature zahtevale milijone človeških žrtev. Ali naj se to še ponavlja? Ali ni demokracija — kljub vsem svojim pomanjkljivostim — vendarle edini sistem, vreden svobodnega človeka? Slovenski politični emigrant, prežet demokratične miselnosti, ne more s svojim glasom podpreti stranke, ki je po svojem bistvu totalitarna in diktatorska, pa naj se mu ponuja v še tako izbranih besedah.

Kako pa naj slovenski politični emigrant izbira med ostalimi strankami, ki niso niti komunistične niti totalitarne. Izbral bo tisto, ki je po svoji zgodovini, po svojem programu, po svoji volilni osnovi in po svojih vodilnih osebnostih taka, da ji lahko zaupa svoj glas.

Predno pa se nekdo odloči za stranko, kateri bo dal svoj glas, mora gledati tudi na to, da se njegov glas ne izgubi. Če bo namreč glasoval za stranko, ki po vsej verjetnosti ne more zmagati, potem ni s svojim glasom ničesar dosegel: niti ni pomagal dobri stvari do zmage, niti ni preprečil zmage slabe stvari. Če torej obstaja nevarnost, da bi zmagala komunistična ali od komunistov infiltrirana stranka ali kaka totalitarna stranka, tedaj je potrebno podpreti tisto demokratično stranko, glede katere je največ upanja, da bo na volitvah zmagala, čeprav bi se v celoti kdo ne strinjal z njenim programom. V tem primeru mora priti do veljave načelo izbiranja manjšega zla. Oglejmo si v tem oziru nedavne volitve v Združenih državah Amerike. Volilci (tudi slovenski) so stali pred dilemo: ali naj volijo republikansko stranko z R. Nixonom na čelu ali pa demokratsko stranko z McGovernom na čelu. McGovernova volilna osnova je vsebovala take točke, ki jih prepričan in veren protikomunist ni mogel sprejeti, in je resnično nerazumljivo, kako so mogli nekateri slovenski politični emigranti v ZDA podpreti

demokratsko stranko. Res je, da marsikomu tudi Nixonov program ni bil v celoti po volji. Treba se je bilo torej odločiti za manjše zlo, v tem primeru — torej za Nixona.

Ne sme nas begati ime stranke. Nekatere stranke imajo svoje ime že desetletja in ime samo ne pove bistva strankinega hotenja. Tako je npr. republikanska stranka v ZDA popolnoma demokratska, demokratska stranka pa je čisto republikanska. Ime torej ne pove, v čem je razlika med strankama. Danes se mnoge stranke imenujejo demokratične, ljudske, celo krščanske, pa v resnici niso niti demokratične niti ljudske niti krščanske. Ime ni važno. Važna je resnična vsebina in važni so resnični nameni stranke.

Dr. K.

Nova odkritja o sovjetskem pokolu poljskih častnikov v Katynu

Angleška vlada objavlja sedaj razne tajne dokumente iz druge svetovne vojne. Nedavno so bili objavljeni dokumenti v zvezi s pokolom nad 10.000 poljskih častnikov, ki so bili v sovjetskem ujetništvu. Ta pokol se je izvršil v gozdovih pri Katynu v Rusiji.

Ko so Nemci leta 1943 odkrili v gozdovih pri Katynu ogromne jarke, polne trupel poljskih častnikov, ustreljenih v tilnik, in ko so obdolžili Sovjete tega pokola, je sovjetska vlada hitela zatrjevati, da je popolnoma nedolžna in da so ta pokol izvršili nacisti v času svoje „bliskovite ofenzive“ v letu 1941 proti Rusiji.

Angleška vlada je tedaj naročila svojemu poslaniku na Poljskem Owenu O'Malleyu, da naj kar najbolj diskretno preišče to zadevo. Ta je to storil in nato poročal svoji vladi, da zbrani rezultati njegove preiskave ustvarjajo resne dvome o resničnosti sovjetskih trditev. Ugotovil je namreč, da so Sovjeti pripeljali poljske častnike v Katyn iz treh sovjetskih ujetniških taborišč. Tudi je ugotovil, da so te ujetnike zvozili v katynsko gozdove, kjer so jih postrelili in zmetali v skupne grobove v obliki dolgih jarkov. Na teh so nato zasadili drevje.

Po prejemu tega poročila, je angleška vlada svojemu poslaniku naročila, da naj o vsem tem molči, da se ohranijo pristranski odnosi s Sovjetsko vlado. Poslanik je res to storil in tako je šele sedaj prišlo na dan — ne to, da so Sovjeti pobili nad 10.000 poljskih oficirjev, kar ves svet že dolgo časa dobro ve — ampak to, da je že tedaj angleška vlada vedela, kdo je pravi krivec tega strašnega množičnega zločina — tako silno podobnega zločinu nad slovenskimi domobranci in drugimi protikomunističnimi borci po končani drugi svetovni vojni. Trideset let je moral svet čakati na ta nov dokaz sovjetskega zločina.

Novo poljsko odlikovanje dr. T. Debeljaka

Decembra lani je bil odlikovan z znakom zlatega meča, ki ga podeljuje za posebne zasluge Svetovna zveza poljskih borcev s sedežem v Londonu, znani kulturni delavec na področju slovensko-poljskih kulturnih stikov, univ. prof. dr. Tine Debeljak. Obenem z znakom mu je bila izročena lepa diploma, na kateri predsednik te svetovne zveze borcev g. Soboniewski in predsednik glavnega odbora za podeljevanje odlikovanj general R. Ziemiński potrjujeta, da se mu izroča to častno odlikovanje za zasluge za cilje organizacije.

Odlikovanje je bilo podeljeno v Londonu na poljski državni praznik 11. novembra na podlagi poročila publicista lic. Emila Ciawlowskega, ki je poročal o splošnem prevajateljskem delu Tineta Debeljaka iz polj-

skih pesnikov, predvsem pa na podlagi prevoda antologije vojnih pesmi poljskih vojakov med II. svetovno vojno, žalost zmagoslavja, ter *odličnih člankov o Katynskem problemu v Vestniku, glasilu slovenskih borcev*, s čimer si zaslužuje to vojaško odlikovanje. Znak mu je izročil predsednik tukajšnje podružnice borcev g. Stanisław Skrowronsky, ki je v govoru omenjal tovrstno Debeljakovo delo. Nato se je na prijateljskem sestanku zahvalil v poljščini odlikovanec ter poudaril zvezo slovenskih beguncev z „Andersovci“ v Italiji, kjer so nastali v tesnem stiku s poljskimi vojaki ti slovenski prevodi.

Kako visoko cenijo to odlikovanje zlatega meča Poljaki, je dokaz, da ni bil letos z njim odlikovan noben Poljak, ter je bil Debeljak edini odlikovanec.

Neumornemu javnemu delavcu, zvestemu prijatelju in sotrudniku VESTNIKA izrekamo najlepše čestitke in samo želimo, da bi mu bilo dano še dolgo vrsto let nositi visoko dvignjeno v nebo bakljo svobodne slovenske besede.

Slovenska država bi morala biti vsem Slovincem svet in vzvišen pojem, ne pa predmet za vsakdanjo banalno polemiko.

Dr. Odar

25 let Zedinjene Slovenije

25. januarja je poteklo 25 let, odkar deluje v Buenos Airesu osrednje društvo Zedinjena Slovenija. Ob tej priliki je njegov sedanjí predsednik **Božo Stariha** imel na radiu naslednji nagovor v slovenščini:

„Društvo je bilo v svojem petindvajsetletnem obstoju izhodišče vsega slovenskega udejstvovanja in je direktno ali indirektno pomagalo reševati probleme, ki so bili v zvezi s kulturnimi, prosvetnimi, verskimi in gospodarskimi vprašanji. Mirne duše lahko danes trdimo, da je 25-letnica Zedinjene Slovenije 25 let zgodovine slovenske skupnosti v Argentini.

Na prvem občnem zboru Društva Slovencev pred 25 leti so bile podane naslednje smernice: nuditi moralno oporo slovenskemu človeku; združevati in pomagati rojakom; pospeševati naselitev beguncev v Argentini; gojiti verske, kulturne in narodne vrednote. Ogromno delo je v tistih letih opravil odbor, ki mu je predsedoval Miloš Stare, prav tako odbori, ki so si sledili. Vsi so posvetili vse svoje moči in sposobnosti za uspešno delovanje in razmah Društva in za koristi vse slovenske skupnosti v Argentini.

Zato lahko s ponosom trdimo, da biti član Zedinjene Slovenije ni samo častna, ampak narodna dolžnost vsakega Slovenca v Argentini. Zato se danes ob 25-letnici, zahvalim vsem skupaj in vsakemu posebej, vi vsi pa imate lahko zavest, da ste storili svojo dolžnost. Hvala vsem članom in članicam, pa tudi vsem prijateljem društva. Naj voščim vam vsem skupaj in vsem rojakom raztresenim po vseh delih naše nove domovine: srečno in blagoslovljeno novo leto. Naj bi nas novi čas našel strnjene in povezane kot živo telo slovenske družine v svetu.“

Čestitkam se je pridružila tudi ZDSPB, ki je poslala naslednje pismo:

„Ob 25-letnici, ko je Društvo Slovencev — Zedinjena Slovenija pričelo v slovenski emigraciji opravljati delo glasnika stiskanega naroda v domovini in dvignila zastavo upanja vsem slovenskim svo-

bodnjakomb na tujem, se pridružuje čestitkam tudi Zveza slovenskih protikomunističnih borcev.

Želimo in prosimo, da bi Zedinjena Slovenija to poslanstvo uspešno vršila še naprej.

Mauser Karel, predsednik
Melahaer Jože, tajnik

10. decembra je po krajši bolezni umrl publicist in fotograf reporter *Janko Hafner*, potem ko je dopolnil 64 let. Če je kdo s črkami in knjigo živel, je bil to pokojni Janko, čigar preprosto pisani članki in vsem razumljivi so bili ves čas zdomstva redni spremljevalci vseh, ki so segali po slovenskih knjigah. Kar je pokojni Janko zapisal v Zbornikih Svobodne Slovenije, ne bo samo njemu dolgotrajen spomenik, ampak tudi živo pričevanje ustvarjalnosti svobodnega slovenskega duha.

Zemlja je ostala za nami, je bil naslov romana, ki ga je Janko prevedel za Svobodno Slovenijo in ga je kasneje Goriška Mohorjeva družba izdala v knjigi. Zdaj je tudi Janko zapustil zemljo in se podal na božjo gredo, da bo čakal dan Vstajenja.

Naj v miru počiva, svojcem pa naše sožalje.

4. decembra je dopolnil 80 let *Franc Vitrih*. Kdor misli, da je ta član mirno preživel doma, se moti: še danes čičl in zdrav neumorno dela, srečavaš ga na slovenskih prireditvah in vedno je nasmejanega srca in prijaznega obraza. On svojih osem križev mirno lahko utaji. In samo želimo mu, da bi v krogu svojih otrok, vnukov in pravnukov še dolgo živel med nami. Naj mu mladi rod, če smemo tako zapisati, nadomesti izgubo sina Lojzeta, ki so ga kot talca ustrelili Italijani, in sina Ivana, ki je bil zverinsko ubit po vrnitvi iz Vetrinja.

Bog Vas živi še dolga leta, gospod Vitrih!

V družino našega prijatelja in soborca *Petra Klobovsa* je posegla smrt in 25. januarja ugrabila ženo Ivanko roj. Grilec. Težko prizadetu Petru in njegovim otrokom izrekamo naše najgloblje sožalje.

OBČNI ZBOR TABORA

DSPB Tabor je imelo 24. decembra 1972 ob 11 v Slovenskem zavetišču dr. Gregorija Rožmana v San Justu 16. redni občni zbor. Po pozdravnem nagovoru in ugotovitvi sklepčnosti je predsednik Ivan Korošec, takoj prešel na dnevni red. Po čitanju zapisnika zadnjega rednega občnega zbora in podanih poročilih odbornikov se je izvršila volitev novega odbora.

Izvoljeni so bili: starešina Ivan Korošec, podstarešina Vencelj Dolenc, tajnik dr. Srečko Baraga, blagajnik ing. Anton Matičič, odborniki: Polde Lah, Dušan Dimnik in Ivan Ahlin. Nadzorni odbor: Božo Šušteršič, Lovro

Tomažević in Jože Grabnar. Razsodišče: dr. Stanko Kociper, Janez Kožar in Viktor Gerčar. Kurat-dušni pastir: g. Jože Guštin.

Zadnja točka dnevnega reda so bile slučajnosti in samostojni predlogi.

Po daljši in živahni debati je bilo sprejetih več predlogov, katere naj izvede bodoči odbor. Sklenjeno je bilo tudi, da se pošljejo pozdravi Dušnemu pastirstvu, Zvezi v Ameriko, društvu Zedinjena Slovenija in bratskemu društvu Vestnik.

NA POTI DO NOVE SLOVENSKE KNJIGE

Vodstvo Vaditeljskih tečajev se je obrnilo na slovensko javnost v Argentini in po svetu s prošnjo, da bi podprla izdajo 500 izvodov Priročnika za telesno vzgojo v slovenskih osnovnošolskih tečajih. Zato je organiziralo takozvano 10 dolarsko oz. tej vrednosti odgovarjajočo akcijo. Z veseljem se javno zahvalimo prvim 24 darovalcem, ki so poslali:

200.000 pesov: Zedinjena Slovenija; 20 dolarjev: č. Jože Ferkulj, ZDA; 20.000 pesov: č. g. dr. Rudolf Hanželič, Luján; 15 dolarjev: č. g. L. Ambrožič, Kanada; 15.000 pesov: Peter Arnšek in Franc Jerman, Bariloče. Janez Dimnik, San Martín; 10 dolarjev: č. g. Alfonz Čuk, ZDA; č. g. Anton Dejak, Francija; č. g. dr. Franc Gnidovec, Adrogué; č. g. Janez Kopač, ZDA; Ivan Korošec, Berazategui; Vinko Levstik, Rim; odborniki „Sloge“, Ramos Mejía; Kristina Prijatelj; č. g. Edo škulj, Zahodna Nemčija; č. g. Janez šušteršič, ZDA; 10.000 pesov: msgr. Anton Orehar, Capital; č. g. Stanko Skvarča, Luján; krajevni šolski odbori v Capitalu, v San Martinu in na Slovenski Pristavi v Castelarju; 5.000 pesov: neimenovan.

Skupaj 381.000 pesov in 145 dolarjev. Te dni začnemo s tiskanjem priročnika. Zato se priporočamo še ostalim prijateljem slovenske osnovnošolske mladine, da bi knjiga lahko izšla prel začetkom novega šolskega leta.

Vodstvo Vaditeljskih tečajev

Vsem soborcem toplo priporočamo.

—:—

V današnjem svetu je preveč glumačev in premalo mož. Glumaci se dajo najeti, sprejemajo službe in se prodajajo za slepljive obete. Značajan človek ne živi v strahu pred množico, ne živi zaradi javnega mnenja, ampak iz svojega lastnega prepričanja trden in neomajen. Nikomur se ne udiinja tako, da bi pristajal na zmoto in pokvarjenost.

Franc Sodja C.M., Lepo je biti mlad

Kdo je Tito?

O tem, kdo je pravzaprav Tito, se je že mnogo pisalo. Znova je to vprašanje načel Fred Copeman angleški komunista, ki je sodeloval v španski državljanski vojni v britanskem komunističnem bataljonu. Ta je napisal knjigo „Reason in Revolt“, v kateri pravi, da je bil poveljnik bataljona „Dimitrov“ ki je bil sestavljen iz komunističnih čeških, bolgarskih, madžarskih, ramunskih in jugoslovanskih prostovoljcev, neki šapajev, ki je danes znan kot maršal Tito. Copeman se čudi zakaj ni to omenjeno v Titovih življenjepisih. Poveljnik komunistične divizije pa je bil tedaj neki ruski general Valter. V Titovih življenjepisih se omenja, da je imel Tito tudi psevdonom Valter in da ga je tudi Stalin tako imenoval.

V tej zvezi je zanimiva izjava belgrajskega časnikarja dr. Hermana, ki je bil v španski državljanski vojni skupaj z Josipom Brozom iz Kumrovcva, ki je bil pod imenom šapajev poveljnik bataljona „Dimitrov“. Dr. Herman je izjavil, da tega človeka, ki sedaj vlada v Jugoslaviji in si je nadel ime Tito, v Španiji ni videl in to ni tisti Josip Broz, ki je bil poveljnik bataljona „Dimitrov“ pod imenom šapajev. Na vprašanje ali kaj ve za nadaljno usodo Josipa Broza-šapajeva, je dr. Herman izjavil, da je bil umorjen v Franciji dve ali tri leta po koncu španske državljanske vojne po agentih sovjetske tajne policije NKVD. Ko se je dr. Herman leta 1945 vrnil v Jugoslavijo, je brez sledu izginil.

Iz tega moremo sklepati, da je pravi Josip Broz iz Kumrovcva, ki je nastopal kot komandant šapajev v španski državljanski vojni, ena oseba, a Valter, ruski general in današnji Tito, pa druga oseba.

F. K. — London

KAKO JE PRI NAS V ČILU?

Gotovo bo bralce „Vestnika“ zanimalo, kako se imamo sedaj v Čilu pod vodstvom predsednika Salvadorja Allendeja in njegove ljudske fronte, v kateri imajo komunisti glavno besedo. Naj Vam navedem samo nekaj dejstev, iz katerih boste spoznali zavoženost čilske gospodarske politike in sploh vsake politike.

Glavni čilski izvozni produkt je baker, ki je tudi glavni vir deviz. Allende je čilske bakrene rudnike poddržavil ob ploskanju njemu vdanih ljudskih množic, ki so bile prepričane, da je bilo s tem narejeno silno koristno dejanje za čilsko delavstvo in za čilsko narodno gospodarstvo. Rezultati poddržavljanja pa so vse prej kot zadovoljivi. Čeprav se je število delavstva v bakrenih rudnikih povečalo za 15% (v službo so sprejeli številne politične agitatorje), je proizvodnja nižja kot je

bila pred Allendejevo vlado. Po uradnih statistikah je proizvodnja padla za 14%. Če pomislimo, da je bila vlada prisiljena povišati pače delavcem in da je na svetovnem trgu občutno padla cena bakru, tedaj vidimo, da je Allende pri bakru doživel velik polom.

Veliko nazadovanje je Allendejeva vlada doživela pri stanovanjskem vprašanju. Pred volitvami je Allende obljubljal vsem Čilencem cenena in primerna stanovanja. In kaj je storil? Uradne statistike povedo, da se je zelo znižala stavbna delavnost tako glede državnih kakor tudi zasebnih stavb. Dočim se je v l. 1971 (pred nastopom Allendeja) začelo zidati 58.927 stanovanj, se je v l. 1972 (po nastopu Allendeja) začelo zidati samo 12.877 stanovanj.

Položaj v poljedelstvu lahko označimo za katastrofalen. Poljedelski minister Aranguiz je 27. novembra lani izjavil, da bo treba uvoziti milijon ton pšenice poleg druge hrane. Čile je moral sicer vedno uvažati nekaj hrane, toda še daleč ne toliko, kolikor jo mora uvažati sedaj.

Značilno je to, da izgublajo Allendejevi pristaši dijaštvo na univerzah. Univerza v Concepcionu je vedno veljala za „rdečo“ univerzo. Pri zadnjih volitvah na tej univerzi so Allendejevi pristaši dobili 45,95% glasov, demokratična opozicija pa 53,14%. Tudi na državni univerzi v Santiagu je zmagala opozicija.

V marcu bomo imeli volitve poslancev in senatorjev. Allende je vpregel vse svoje sile v to, da zmagal. Dal je volilno pravico tudi vsem — precej številnim — analfabetom, ki so dostopni demagogiji. Komunistični agitatorji (plačani od države) so napolnili vso državo. Toda na shodih in sestankih imajo pogosto kaj težko stališče, ker morajo braniti razne vladne nepopularne odredbe, zagovarjati vlado zaradi neizpoljenih objub in zaradi strašne draginje.

T. F.

TITA PREDLAGAJO ZA NOBELOVO NAGRADO

Dragi urednik! Gotovo si bral v časopisih, da so neki danski politiki predlakali švedski akademiji, ki podeljuje Nobelove nagrade, da naj se letošnja nagrada za mir podeli jugoslovanskemu komunističnemu diktatorju Josipu Brozu-Titu. Vprašujem se, kako je mogoče, da normalnemu človeku sploh na misel pride, da bi se mirovna nagrada podelila Titu. Morda zato, ker je k večnemu miru spravil na tisoče svojih nasprotnikov in med temi tudi 12.000 domobrancev že potem, ko je končala vojna. Ali morda zato, ker je v vseh vojnah v zadnjih 25 letih na vso moč pomagal komunističnim napadalcem — tako v Koreji, Vietnamu, medsebojnih bojih v Afriki itl. In kaj je Tito napravil za mir na bližnjem vzhodu. Krepko je ščuval Arabce proti Izraelcem in jim na vse načine pomagal. Ali je to delo za mir? Od

tistega, ki dela za mir, se zlasti zahteva, da je nevtralen. Ali je bil Tito v katerikoli vojnem spopadu nevtralen. Vedno je bil kot pravi komunist na stran; komunističnih gverilcev in napadalcev. Če kdo potem Tito res „za služi“ nagrado za mir!

Zvonko

VESELI IN PONOSMI SMO

12. februar 1973

Veseli smo vsake številke Vestnika in ponosni smo nanj, ne samo zato, ker je odlično urejevan list, ampak zlasti še zato, ker se trudi za združitve naših vrst, se ne spušča v brezmiselno napadanje, kar vodi v razkroj naše politične emigracije in je voda na mlin komunistom. Naše glasilo mora še naprej ostati na tej črti. Podpirati moramo prizadevanja vseh, ki se trudijo, da bi na svoj najboljši način pomagali pri osvoboditvi naše zasužnjene domovine. To je prvo in glavno, vse drugo ima danes za nas le majhno vrednost.

Lojze Bajc (Cleveland)

KAJ CASTRA NAJBOLJ JEZI?

Fidel Castro je po svojem zastopniku v Združenih narodih predlagal, da se sprejme sklep, da morajo Združene države Amerike takoj dati popolno neodvisnost otoku Puerto Rico, ki je sedaj s posebnim štatutom povezan z Združenim državam. Castra ne zanima to, da je velika večina (nad 90%) prebivalcev pri tajnih in svobodnih volitvah glasovala za povezanost z ZDA. Njegov namen je dvojen. Prvo: delati neprilike Združenim državam, kjer je le mogoče; zahtevati neodvisnost za neko deželo, katere ta niti ne zahteva v taki meri in na tak način, kot to Castro zahteva. Druga: Castra zlasti jezi visoka življenjska raven prebivalcev v Puerto Rico, ki je pravo in veliko nasprotje revščine, ki vlada na Kubi.

Povezava otoka Puerto Rico z ZDA je prinesla otoku silen gospodarski razmah. Povprečni letni gospodarski napredek v zadnjih 25 letih znaša 10,7% in spada med najvišje na svetu. Po najnovejših statistikah znaša povprečni letni dohodek na prebivalca 1566 dolarjev; samo ZDA in Kanada imata na ameriškem kontinentu še večji dohodek. Povprečni letni dohodek prebivalcev Kube ne znaša niti polovico tega, kar zasluži prebivalec otoka Puerto Rico.

Castru je kaj malo mar, da živi Puerto Rico v neki odvisnosti od ZDA, kakor ga malo briga usoda baltijskih držav, ki si jih je Sovjetska zveza prisvojila proti volji baltijskih narodov. Njega jezi to, da je v njegovi bližini сосед, ki dobro živi in odlično napreduje, dočim je njegovo gospodarstvo na tleh kljub vsej sovjetski pomoči.

F. B

Paul Lendvai živi na Dunaju in je dopisnik londonskega dnevnika „Financial Times“. Te dni je izšla pri založbi Macdonald v Londonu njegova knjiga „Antisemitism in Eastern Europe“. Januarja je bil dalj časa v Zagrebu in v reviji „Encounter“ (avgust 1972) objavil članek pod naslovom: „Jugoslavija v krizi (pismo iz Zagreba)“. Lendvai uvodoma omenja, kaj sta o Hrvatih v parlamentu govorila Neville Chamberlain in Winston Churchill. Prvi je dejal: „Kaj se bomo razburjali nad narodom, o katerem nič ne vemo“, Churchill pa je znan po besedah: „Nas prav malo zanima, kakšen režim bo v Jugoslaviji. Zdi se mi, da se bo malo Angležev razburjalo zaradi tega nad bodočo ustavo v Jugoslaviji...“ Lendvai nadaljuje, da je naravnost presenetljivo, kako malo zahodnih intelektualcev se je razburjalo nad dogodki na Hrvaškem. Na zahodu Hrvati nimajo prijateljev... Niti en zahodni intelektualci ni protestiral proti preganjanju in nasiljem nad hrvatskimi intelektualci. Londonski konservativni „The Times“ je pozdravil novico, da je moralo iz javnih služb toliko funkcionarjev zaradi upornišva. List je objavil številko 755, vendar se je z lahkoto dalo potem ugotoviti, da jih je za rehami vsaj 2000-3000. Isti „Times“ je ob koncu dodal, da se je režim pri tem posluževal „demokratskih sredstev“.

Govoril je s študentom ki mu je rekel: „Spet smo okupirana dežela. Vi vsi iz tujine poslušate samo to, kar vam povedo v Belgradu...“ Lendvai pravi, da je treba iti vprašanjem do dna. Kako se more dogajati, da se je po razpadu kraljevine Jugoslavije 30 let potem izvalil konflikt, ki postavlja na kocko obstoj države. Narodnostni problem je spet zamajal področje, ki bi naj nudilo varščine za ravnotežje na Balkanu in ob Jadranu.

Mogel se je sestati z visokošolko v kavarni, kjer orkester sedaj ne sme več igrati hrvatskih melodij, pač pa mednarodne šlagerje. Tako so zadoneli napevi tiste znane srednjeevropske: „Sag beim Abschied leise, Servus!“ „Nikar ne verjemite niti besedice tem, ki govore v imenu CK...“ Ali ste zjutraj brai na naslovni strani, da je Tito v Belgradu sprejel skupino aktivnih in upokojenih generalov. Zgodilo se je to na predvečer sestanka CK. To je udar, pritisk srbskih generalov. To je napoved o tem, kaj bo, ko Tita več ne bo. Izgubili smo bitko za hrvatsko stvar in lahko se zgodi, da se nam ne bo kmalu ponudila podobna prilika. Odslej pa bodo tukaj vidali srbski žandarji, enako, kakor je to bilo pred 40 leti.“ Enake besede se slišijo povsod. Hrvatje so globoko užaljeni.

Belgrajska centralna uprava za celo državo je v rokah Srbov, saj jim je dodeljenih dve tretjini mest. Po letu 1952 se je partija trdno zasedrila in prevladoval je vtis, da se je CK zavedal, kako je državni imperij trdno v njeni pesti. Rasli so novi problemi na vseh poljih, toda partija ni vedela, kje se je glava drži. Srečal je slovenskega intelektualca, ki mu je rekel: „Partija ne more nuditi niti političnih, niti gospodarskih rešitev in se iz-

VESTNIK je glasilo slovenskih svobodnjakov, vključenih v ZDSPB. Izdaja ga konzorcij. Predsednik Edi Škulj, Ramón Falcón 4158, Suc. 7, Buenos Aires. Ureja uredniški odbor. Naslov uredništva in uprave: Ramón Falcón 4158, Sucursal 7, Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) es el informativo de los combatientes anticomunistas eslovenos. Editor y redactor responsable: Eduardo Škulj, Ramón Falcón 4158, Sucursal 7, Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) is the voice of slovenian anticommunist veterans.
Ovitek: arh. Jure Vombergar

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko, Estados Unidos 425, Bs. Aires (33-7213)
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.144.379

PRIPOROČAMO BRANJA VREDNE KNJIGE:

Franc Ižanec: **Odprti grobovi, II: Bela krajina joka.** Buenos Aires, 1970. Strani 184. — Stane 1.500 pesov.

Franc Ižanec: **Odprti grobovi, III: Dolga leta nedolžna kri napaja slovensko zemljo.** Buenos Aires, 1970, strani 264. — Stane 2.000 pesov.

Franc Ižanec: **Odprti grobovi, IV: Posmrtni zagovor vetrinjskih junakov.** Buenos Aires, 1971. Strani 320. Stane 2.600 pesov.

Vladimir Kozina: **Komunizem, kot ga jaz poznam.** Dokument I. Buenos Aires, 1972. Strani 84. — Stane 800 pesov.

Pastirjev glas v tujini, I: **Pisma, govori, pridige, duhovne misli in članki škofa dr. Gregorija Rožmana.** Buenos Aires, 1970. Strani 484. — Stane broširan izvod 2.500, vezan pa 3.000 pesov.

Miha Marjan Vir: **Pravi obraz osvobodilne fronte, I: Delo komunistične partije v kraljevini Jugoslaviji pred okupacijo.** Buenos Aires, 1972. — Stane 700 pesov.

Miha Marjan Vir: **Pravi obraz osvobodilne fronte, II: Delo partije med okupacijo.** Buenos Aires, 1972. Strani 368 z mnogimi fotografijami in dokumenti. — Stane 3.000 pesov.

Naročajo se knjige lahko na naslov: **Dr. Filip Žakelj, Rivadavia 234, Adrogué, Pcia. Bs. As., Argentina.** Dobe se pa tudi v Dušnopastirski pisarni.

Naročnina: Argentina 1.600 pesov, Južna Amerika: enakovrednost v dolarjih, ZDA, Kanada: 3.50 dolarja, Evropa: enakovrednost ameriško-kanadske naročnine. — Za letalsko dostavljanje doplačati 3.50 dolarje.

Soborcem in naročnikom v Argentini: članarino in naročnino za Vestnik lahko poravnate tudi v Dušnopastirski pisarni.

„ZAKAJ se v nobeni drugi zasedeni deželi ni našlo toliko „izdajalcev“ in „kolaboracionistov“, kakor v deželah, kjer je vodila „narodnoosvobodilno“ vojsko partija?

Kdo je izdal v Ljubljani Šercerja? Zakaj so Italijani Šercerja, ki ni bil komunist, ubili, Dakija in druge komuniste pa izpustili?

Zakaj v nobeni drugi deželi ni bilo toliko mrtvih in tolikšnega gosodarskega uničenja, kakor v deželah, kjer je branila narodno imetje in življenje komunistična „narodnoosvobodilna“ vojska?

Kdo je izdal Nemcem borce prvega Pohorskega bataljona, da so padli vsi do zadnjega?

Kdo je ubil bivšega slovenskega komandanta partizanskih čet Staneta Rozmana in nato obavil, da se je Stane smrtno ponesrečil pri preizkušnji orožja?

Kam je izginilo 11.000 slovenskih protikomunističnih borcev, domobranarodu ta nadvse važen zgodovinski dogodek?

Kaj se je po izročitvi zgodilo z domobranci in četniki?

cev in četnikov, ki so se po vojski Kam je izginilo kakih 2000 domoumaknili iz Slovenije v Avstrijo in so jih Angleži zahrbtno izročili Titovim partizanom?

Kdaj je partija objavila slovenskemu brancev iz novomeškega ozemlja, ki se niso utegnili umakniti k Angležem?

Če so domobranci in četniki bili zločinci, zakaj jih niso javno sodili? Če niso bili zločinci, zakaj jih je partija brez sodbe po nečloveškem mučenju tajno poklala?

Če jih je pobila v imenu naroda, čemu do sedaj ni obvestila naroda o tej svoji veliki zaslugi zanj?

Čemu o tem molče vsi zgodovinski učbeniki, ki jih je spisal dr. Metod Mikuž, in drugi uradni zgodovinarji?

Če so bili množičnega pokola vrnjenih domobrancev in četnikov krivi „neodgovorni poedinci“, čemu jih partija do sedaj več ko petindvajsetih letih ni postavila pred sodišče in primerno kaznovala?

Če je odgovorna za pokol partija kot celota, to je njegovo vodstvo, kako se more ljudstvu predstavljati kot nosilka novega sveta, sveta pravice in človečnosti?

Kako si upa ponujati amneštijo „vojnim zločincem“, ki so ušli njenemu krvoločnemu povojnemu divjanju?

(Miha M. Vir: Pravi obraz Osvobodilne fronte, Bs. Aires 1972 — str. 19)

Correo Argentino Suc. 7	TARIFA REDUCIDA Concesión No. 6830	Propiedad Intelectual No. 1.144.379 Ramón Falcón 4158, Bs. As.